

CZU: [343.14:343.982]:004.9

VERIFICAREA AUTENTICITĂȚII INFORMAȚIONALE A PURTĂTORILOR TEHNICO-ELECTRONICI DE INFORMAȚIE ÎN PROBATORIUL PENAL

Elena CROITOR

Universitatea de Stat din Moldova

Probatoriul penal presupune etape și elemente de a căror respectare depinde, indubitabil, justa soluționare a cauzei penale. Codul de procedură penală în vigoare reglementează cu titlu de obligație a subiectului oficial, care administrează și apreciază proba, verificarea acesteia din punctul de vedere al veridicității. Totodată, în virtutea varietăților sub care se prezintă purtătorii tehnico-electronici de informație, pe de o parte, și datorită complexității activității de dobândire și introducere în proces, pe de alta, activitatea de verificare depășește limitele procesului penal, realizând incursiuni nu doar în criminalistică, ci și în tehnică.

Astfel, pornind de la cele enunțate, verificarea se realizează atât din perspectivă procesuală, cât și din punctul de vedere al condițiilor de ordin tehnic, de care depinde nu doar autenticitatea, cât, mai ales, admisibilitatea probei.

Diferite genuri ale expertizei criminalistice permit, la etapa actuală, identificarea existenței unor manipulări de oarecare natură în conținutul înregistrării audio-video fixate pe un anumit suport tehnico-electronic de informație, indiferent dacă au fost realizate prin montaj, prin adăugarea sau excluderea textului, fie prin intervenții de alt fel. Pe de altă parte, falsul intelectual devine detectabil, în principal, prin intermediul unei verificări procesuale, altfel spus – prin aprecierea probelor în colaborare sau prin realizarea unor procedee probatorii. Faptul dat nu exclude posibilitatea identificării unor indicii în acest sens, prin intermediul unor expertize tehnice, fonoscopice, computerizate și al., care ar pune la îndoială rezonabilă autenticitatea probelor electronice administrate pentru soluționarea cauzei penale.

Cuvinte-cheie: *verificare, autenticitate, expertiză computerizată, înregistrări audio-video, purtători tehnico-electronici de informație, fals intelectual, fals material.*

THE AUTHENTICITY VALIDATION OF THE INFORMATION PROVIDED BY ELECTRONIC DATA CARRIERS IN CRIMINAL PROCEEDINGS

For the fair settlement of the criminal case, the criminal procedural law has established some phases and elements of the evidentiary process. The actual law provides that the criminal investigation authority and of the court has the legal obligation, not only to ensure the proper administration of the evidence, but as well to guarantee the authenticity of the information it provides. Concurrently, due to the multiplicity of the electronic data carriers, on one hand, and the complexity of the gathering process, on the other hand, the validation activity exceeds the limits of the criminal proceedings, requiring technical and forensic knowledge. Thusly, the verification process aims both the procedural and technical perspectives that not only influence the authenticity of the information, but also has an impact on the evidence's admissibility.

Different types of forensic examinations are able to determine whatever kind of manipulation the data carrier was subjected to, regardless of its character: fitting, adding or erasing text, et al. On the other hand, the intellectual data alteration is mainly determined by means of the procedural validation, meaning the corroboration of the evidence and the performance of additional legal actions. However, some traces in this respect can be identified as a result of the technical, computer or other forms of expert examination of the data carriers. All of these can provide the court with sufficient evidence in order to conclude over the authenticity of the information.

Keywords: *validation, authenticity, computer expertise, audio-video recordings, electronic data carrier, intellectual alteration of the data, material data alteration.*

Introducere

Conținutul esențial al unei activități de cunoaștere este întotdeauna dominat de presupunerea, cel puțin relativă, a unei posibilități de ne-corespundere fundamentală a ceea ce aparent se știe cu ceea ce demonstrează adevărul respectiv. Faptul dat devine relevant mai ales atunci când acest adevăr este necesar unei cauze penale, iar proba care se utilizează nu are suficientă capacitate de convingere. Cazul înregistrărilor audio-video este particular, deoarece, în pofida gradului înalt de reprezentativitate, poate, totuși, provoca dubii în privința exactității conținutului și lipsei unei intervenții exterioare cu caracter de modificare a ceea ce a fost inițial înscris. Asemenea îndoielei vor exista inevitabil din punctul de vedere al celeilalte părți decât cea care propune sau administrează proba cu înregistrări audio ori video, considerent de tactică (și nu numai), putând fi rezultatul unor aprecieri subiective sau al unor interpretări ale situațiilor de fapt.

Rezultate și discuții

Raportată la înregistrările audio-video, noțiunea de *verificare* poate fi definită drept acel proces de stabilire a caracterului corespunzător – legal și tehnic – al înregistrărilor audio-video în dependență de criteriile de același gen stabilite de practica juridico-socială.

Conceptul de *verificare*, ca, de fapt, și cel de *autenticitate*, presupune un înalt grad de relativitate, întrucât stabilirea adevărului absolut, mai ales în condiții de retrospectivitate este, dacă nu imposibilă, atunci cel puțin dificilă. Totuși, circumstanțele deja demonstrate ale faptei, susținute de axiome universal valabile, permit a identifica prezența sau lipsa unor deformări structural-informaționale a ceea ce expune înregistrarea audio-video în cazul concret. Evident, atunci când se va stabili o neconcordanță totală sau cel puțin esențială cu ceea ce este deja cunoscut, verificarea acestor mijloace de probă nu va putea fi evitată.

Deși ineluctabilă, constituind etapă obligatorie a probatoriului, verificarea va interveni, însă, mai ales în condițiile apariției unor dubii rezonabile relative autenticității. Acestea pot fi rezultatul a trei situații [1, p.331]:

- a) autenticitatea înregistrărilor în formă electronică, atât a celor create, cât și a celor păstrate de computer, poate fi afectată în rezultatul deteriorărilor sau introducerii modificărilor după ce respectivele au fost create;
- b) înregistrările făcute de computer pot fi neveridice, în condițiile funcționării defectuoase a programului;
- c) dubiile apărute în privința autorului documentelor electronice.

Practica judiciară a SUA [2-3] nu a considerat drept condiție apriorică a admisibilității prezența unui sistem de protecție absolută a documentelor electronice împotriva introducerii oricăror modificări, întrucât astfel ar deveni practic imposibilă utilizarea probei electronice în proces. Este suficient ca partea care solicită neadmiterea unei asemenea probe să demonstreze că există un sistem de protecție mai bun, iar cea utilizată are unele neajunsuri. În acest mod, jurisprudența a introdus regula obligatorie a probării afectării conținutului informațional al înregistrării pentru ca aceasta să nu fie luată în considerare la soluționarea cauzei penale [1, p.332-333].

Verificarea unor purtători implică, în primul rând, stabilirea autenticității informației pe care o furnizează și care este necesară probatoriului, atât din punctul de vedere al conținutului intelectual al înregistrărilor, cât și din perspectiva intervențiilor de modificare a acestora. Datorită acestor particularități pot fi identificate, ca și în cazul actelor juridice, două modalități de manifestare a falsului în conținutul înregistrărilor: *intelectual* și *material* [4, p.236]. Falsul în înregistrările audio-video este *intelectual* dacă întreg conținutul său este neveridic, prezentând date despre fenomene și evenimente care nu corespund realității. Spre exemplu, înregistrarea care reflectă faptul unei infracțiuni care nu a avut loc în realitate va fi una falsă din punct de vedere intelectual. În situația falsului material conținutul informațional, de regulă, este autentic, fiind prezentă doar tendința materializată de modificare a datelor inițiale prin înlăturare, adăugare, montaj sau alte procedee similare.

Formele respective de fals determină tipul verificării utilizate pentru constatarea autenticității datelor furnizate de înregistrările audio-video. Caracteristicile falsului material vor implica verificări de ordin tehnic, prin intermediul dispunerii și efectuării expertizei judiciare, iar cele ale falsului intelectual – verificări de conținut, prin mijloace procesuale. Reieșind din particularitățile respective, verificarea se poate manifesta prin:

- 1) verificare tehnică, realizată de specialiști/experti în domeniul înregistrărilor audio-video;
- 2) verificare procesuală, exprimată în dispunerea și efectuarea acțiunilor procesuale.

Delimitarea între aceste două categorii este netă, pentru că, deși expertiza, principalul gen de verificare din prima categorie, se dispune în cadrul urmăririi penale prin hotărâre a subiectului oficial, nu se efectuează nemijlocit de către acesta și nu dispune de toate caracteristicile inerente unei acțiuni procesuale.

1. Verificarea tehnică. La nivel de reglementare normativă, expres prevăzută este doar verificarea tehnică, în ceea ce privește înregistrările audio-video și doar cu particularitatea referitoare la interceptări și înregistrări de imagini, în condițiile art.132¹¹ CPP RM. Interpretarea textului legii procesual penale permite dispunerea unei expertize judiciar-tehnice în privința tuturor tipurilor de înregistrare audio-video. Or, conform art.142 alin.(1) CPP RM, *expertiza se dispune în toate cazurile în care pentru constatarea circumstanțelor ce pot avea importanță probatorie pentru cauza penală sunt necesare cunoștințe speciale în domeniul tehnicii [...]*, prevedere aplicabilă direct acestui mijloc de probă. Există, totuși, o particularitate, în acest sens. Dat fiind caracterul secret al acțiunii de interceptare a comunicărilor și înregistrare de imagini, legiuitorul a prevăzut posibilitatea verificării înregistrărilor audio-video dobândite prin acest procedeu probatoriu numai prin intermediul expertizei dispuse de instanță. Prin urmare, conform art.132¹¹ CPP RM, probele respective pot fi verificate numai la faza de judecată. Fiind specială, norma de la art.132¹¹ CPP RM are prioritate în raport cu cea de la art.142 din același act normativ și oricare expertiză dispusă de organul de urmărire penală asupra datelor obținute în condițiile art.132⁸-132¹⁰ CPP RM va constitui o probă inadmisibilă. În toate celelalte cazuri, în care

se contestă autenticitatea înregistrării sau conținutul acesteia, verificarea se poate efectua prin intermediul unei expertize tehnico-criminalistice, dispuse fie de organul de urmărire penală, fie de instanță care să se pronunțe asupra caracterului original al înscrisului sau, după caz, să realizeze identificarea persoanei după voce și vorbire [5, p.76]. Reieșind din expunerile respective, expertiza înregistrărilor audio-video are două scopuri: de stabilire a caracterului autentic și original al înregistrării și de identificare a persoanei după voce și vorbire.

C.Grigoraș susține că un scop esențial al expertizei înregistrărilor audio este și filtrarea zgomotelor pentru a spori capacitatea de reproducere și înțelegere a informației fixate [6, p.162].

Precum s-a obișnuit deja în practică, fiecare gen de expertiză dobândește o denumire proprie în dependență de specificul obiectului cercetat. Astfel, expertiza înregistrărilor audio-video a devenit *expertiză video-fonoscopică*. Termenul a fost introdus în literatura de specialitate rusă, ajungându-se chiar până la considerarea existenței unei științe separate – fonologia, provenind de la recomandările criminalisticii poloneze [7, p.295]. Acest gen de expertiză presupune câteva particularități:

1) Obiect al expertizei video-fonoscopice este considerată informația audio, în primul rând cea exprimată în cuvinte și mijloace de înregistrare (videocasetofoane, dictafoane, magnetofone ș. a.). Informația vizuală interesează expertul numai din punct de vedere tehnic, deoarece identificarea obiectului sau a persoanei reprezentate pe înregistrare prezintă preocuparea unui alt gen de investigare științifică;

2) Disponerea expertizei se face în ordine procesuală generală, din oficiu sau la cerere, precum și realizarea expertizei *private* [8, p.65];

3) La momentul stabilirii obligației expertului de a realiza cercetarea înregistrărilor audio-video acestuia urmează a-i fi transmisă întreaga înregistrare sau, după caz, o porțiune a ei, precum și mijlocul tehnic prin intermediul căruia aceasta a fost obținută, dacă este posibil;

4) Numind o expertiză fonoscopică sau video-fonoscopică, organul de urmărire penală sau instanța trebuie să prezinte originalul și nu copia. Aceasta se datorează particularităților metodologice ale acestui gen de expertiză care urmărește constatarea prezenței sau lipsei montajului și veridicitatea condițiilor de înregistrare, adică așa-numita examinare a autenticității înregistrării [8, p.65];

5) Expertul trebuie să se pronunțe asupra faptului dacă înregistrarea audio sau video realizată este autentică, copie sau reprezintă o contrafacere. Fără o asemenea certitudine, formulată ca urmare a examinării științifice a înregistrării, aceasta nu poate fi acceptată ca probă [6, p.162].

Doctrina română continuă să opereze cu termenul de expertiză a înregistrărilor audio [Ibidem].

Importanța expertizei fonoscopice pentru procesul penal se manifestă în primul rând în plan practic, întrucât permite identificarea autorului informației audio furnizate, precum și a mijloacelor tehnice cu care acestea au fost realizate. Astfel, pe lângă stabilirea veridicității conținutului înregistrării, expertiza respectivă permite și rezolvarea altor probleme ce apar în cadrul urmăririi penale. Spre exemplu, ele pot constitui modele de comparație sau obiecte de investigație transmise expertului pentru determinarea identității caracteristicilor specifice de pe ultimele, cu cele originale/inițiale sau de identificat. Datorită posibilităților respective, expertiza tehnică a înregistrărilor audio verifică apartenența vocii indicate persoanei suspectate, având, astfel, un rol probant impunător.

Același scop îl urmărește și expertiza înregistrării audio sau video care va determina tipul aparatului cu ajutorul cărora acestea au fost făcute. Cercetările se întemeiază pe evidențierea calităților de amplitudine, frecvență, claritatea imaginii și permite determinarea faptului dacă întreaga înregistrare a fost făcută cu utilizarea unuia și aceluiași sistem. Indubitabil, rolul acestor ultime două categorii de sarcini, ce pot fi atribuite expertizei conținutului informațional al purtătorilor, nu reflecta imediat și direct, iar uneori nici nu vizează autenticitatea – în sens de originalitate, dar permite a stabili veridicitatea în raport cu celelalte probe administrate în cauză. Indirect, însă, aceste concluzii se pot referi la calitatea respectivă obligatorie a înregistrărilor audio-video, oferind posibilitatea examinării continuității imaginii sau sunetelor, raportându-le la cele pe care le imprimă un anumit mijloc tehnic, pentru a determina dacă modificarea imaginilor sau a caracteristicilor sunetelor este rezultatul unei utilizări a altui sistem de înregistrare și dacă acesta constituie sau nu rezultatul unui fals material în cadrul înregistrării.

O concluzie precisă pozitivă sau negativă în acest sens expertul o va face numai în cazul în care cercetarea minuțioasă a înregistrărilor transmise va permite identificarea sunetelor sau a altor semne ale montajului. Potrivit opiniei lui A.E. Koruhov, montajul constituie alegerea și cuplarea intenționată într-o anumită ordine a fragmentelor fonogramei sau a fonogramei în întregime în scopul extragerii informației, distorsionării conținutului sau a sensului celor expuse [8, p.64]. Stabilirea prezenței montajului solicită aplicarea metodelor electroacusticii și lingvisticii, precum și a unei aparaturi speciale. Cel mai ușor depistabil este montajul

mecanic care presupune o simplă excludere a unor elemente înregistrate audio/video, fiind suficientă uneori o simplă vizualizare sau folosirea analizei auditive, întrucât operația respectivă poate avea drept consecință lipsa unor elemente de legătură evidente ale frazei, prezența unor cuvinte care nu se încadrează în structura logică și gramatico-lexicală a enunțului, precum și alte elemente ce provoacă dubii în privința nemodificării informației inițiale. În cazurile cele mai complicate, în funcție de natura purtătorului de informație și a înregistrării realizate, montajul se depistează cu ajutorul analizei spectrale sau al programelor computerizate speciale.

Nu este exclusă posibilitatea expunerii concluziilor privind lipsa autenticității, nici atunci când înregistrarea inițială supusă montajului este transcrisă. Chiar și în situația dată, analizatorii speciali – inclusiv la nivel de impulsuri ale câmpului magnetic creat de diferite porțiuni ale peliculei – oferă posibilitatea unei analize cu rezultat pozitiv.

Importanță primordială la nivel probant, dar și de apreciere, prezintă faptul dacă înregistrarea transmisă pentru a fi supusă expertizei este integrală, fragmentară, prezintă ștersături sau adăugiri, este sau nu autentică ori originală.

Potrivit Dicționarului explicativ al limbii române [9], *original* „constituie întâiul exemplar care a servit sau poate servi drept bază pentru copii sau multiplicări și care, prin autentificare, are o valoare reală, de necontestat”. Astfel, *originală* se va considera *înregistrarea* care a fost produsă pentru prima oară într-o anumită formă [9]. Pentru menținerea caracterului de originalitate este necesar ca de pe exemplarul primar al înregistrărilor audio-video să se realizeze copii cu ajutorul programelor și/sau al mijloacelor tehnice speciale. Faptul dat își găsește argumentare în posibilitatea modificării proprietăților originalului sau înrăutățirii calităților lui, ceea ce va duce inevitabil la necorespunderea înregistrării, chiar și în primul exemplar, cerințelor înaintate de standardele naționale și internaționale în domeniile respective de expertiză.

În scopul asigurării exigenței de autenticitate, pentru prevenirea deformărilor de imagini sau informații auditive, urmează a fi respectate condițiile de ordin tehnic și contraindicațiile stabilite de producător, dar și cele identificate la nivel științific, în general. Astfel, spre exemplu, temperatura excesiv de înaltă sau scăzută, păstrarea în sau lângă obiectele metalice, deteriorările mecanice, praful sunt apte să influențeze nefavorabil conținutul înregistrării și, prin urmare, rezultatele expertizei desfășurate în privința acestora.

Posibilitățile respective ale investigațiilor specializate, precum și folosirea pe scară largă a mijloacelor tehnice de înregistrare audio sau video în cadrul condițiilor activităților de urmărire penală și în viața cotidiană, au transformat expertiza video-fonoscopică într-o necesitate a procesului penal. Astfel, expertizele respective au încetat să mai fie unice și rareori dispuse [10, p.32].

Totodată, soluționarea unor *probleme auxiliare* în cadrul expertizei înregistrărilor audio-video facilitează, pe de o parte, expertului, iar, pe de altă parte, organului de urmărire penală sau instanței de judecată activitatea de verificare procesuală și tehnică. În categoria respectivelor se includ sursele și caracterul zgomotelor ce însoțesc înregistrarea audio-video, soluționarea chestiunii dacă rupturile de text puteau fi determinate de unele particularități sau defecțiuni ale aparatului de înregistrare etc.

Aceste sarcini ale expertizei fonoscopice au menirea de a stabili, în principal, autenticitatea (din perspectiva lipsei unei intervenții exterioare materializate), însă modalitatea respectivă tehnică de verificare permite și determinarea unor aspecte de fals intelectual în cadrul înregistrărilor audio sau video, pe lângă alte aspecte esențiale soluționării cauzei penale. Spre exemplu, dacă înregistrarea audio a vocii persoanei aparține unui singur individ sau mai multor, dacă informația înregistrată audio este un text liber expus, citit sau învățat, care ar fi sexul, vârsta și particularitățile anatomice ale sistemului respirator și ale celui ce formează aparatul vorbirii etc.

Dintr-o altă perspectivă, rețelele computerizate globale asigură utilizatorilor un nivel înalt de anonim al acțiunilor realizate și al mesajelor transmise, iar demonstrarea apartenenței înregistrării sau a documentului electronic constituie una dintre provocările fundamentale ale probatoriului cu utilizarea purtătorilor tehnico-electronici de informație, întrucât acuzatul poate să nu recunoască autoratul, iar stabilirea respectivei circumstanțe prin intermediul expertizei este, din perspectivă tehnică, imposibilă.

În pofida acestui fapt, se apreciază că un ansamblu de probe indirecte poate demonstra apartenența unui anumit document electronic respectivei persoane. Astfel, în cauza *United States vs Simpson* [11] practica judiciară a SUA a confirmat posibilitatea determinării legăturii persoană-înscris electronică sau așa-numita relevanță relativă persoanei. Însă, aceste probe trebuie să formeze un anumit sistem care, în coroborare cu probele directe, să demonstreze circumstanța invocată fără a se contrazice sau exclude reciproc [1, p.335]. De aceea, în situația dată, devin aplicabile acțiunile procesuale și investigative tradiționale, orientate spre administrarea probelor suficiente pentru a formula concluzia de apartenență a unui anume *document în format electronic* respectivei persoane.

Sub un alt aspect, *expertiza computerizată* este un domeniu al cărui conținut, în virtutea caracterului permanent novator al acestuia, nu poate fi determinat cu certitudine, de aceea nici posibilitățile acesteia nu pot fi supuse unei enumerări exhaustive. În plus, doctrina nu a formulat o denumire unică pentru cercetările în materia purtătorilor detașabili sau nedetașabili de informație. Se operează cu terminologia de expertiză informațional-tehnologică, tehnologică de program, judiciar-cibernetică, tehnico-criminalistică, care, în esență, au aceleași obiective și sarcini [1, p.341]. În același timp, se evidențiază direcții ale expertizelor nominalizate: hardware, software, informațională și integrală. Specificul acestora solicită în mod imperativ realizarea lor de diferiți experți sau, în cazul celei integrale – o expertiză de comisie [12, p.13].

E.R. Rossinskaia consideră necesară identificarea câtorva direcții ale expertizei relativă purtătorilor tehnico-electronici de informație amovibili:

a) *Expertiza hardware*, care presupune examinarea blocului de sistem sau a dispozitivelor-componente ale computerului, necesară în situația deteriorărilor mecanice ale acestuia, precum și pentru determinarea parametrilor acestuia;

b) *Expertiza software*, care are drept obiect sistemele de operare și programele cu care lucrează calculatorul;

c) *Expertiza cyber-informațională* sau cercetarea conținutului documentelor și al fișierelor unui computer;

d) *Expertiza rețelei* (globale sau locale) computerizate, în scopul determinării tipului, specificului sau, după caz, a defecțiunilor de funcționare, în dependență de particularitățile obiectului probatorului în cauza dată și

e) *Expertiza complexă* [13, p.472].

2. Verificarea procesuală. A doua categorie a modalităților de verificare se referă mai mult la înregistrările audio, întrucât cele video se verifică, de regulă, prin soluționarea problemelor de ordin tehnic (la nivel de expertiză) și prin mijloace procesuale de verificare. În cadrul acestora din urmă ar putea fi integrată percheziția, confruntarea, verificarea declarațiilor la locul faptei, experimentul, reconstruirea, precum și alte acțiuni procesuale. Procedeele probatorii respective sunt apte a demonstra, prin elemente de fapt dobândite în condițiile prevăzute de lege, că ceea ce expune o înregistrare audio sau video contravine anumitor adevăruri universal-valabile sau unor circumstanțe deja dovedite în cauza penală. Specificul verificării în situația respectivă este determinat de faptul că procesul nu vizează direct înregistrarea audio-video (adică, nu se pronunță expres asupra neveridicității informației cuprinse în ea), ci expune doar dacă aceasta contravine sau nu celorlalte împrejurări stabilite în cauză și altor probe administrate.

Necesară și oportună este și verificarea procesului de administrare a purtătorilor tehnico-electronici de informație, a respectării regulilor tehnice și tactice la efectuarea acțiunilor procesuale în scopul administrării probei electronice. Or, acest proces poate fi afectat de soft-ul computerului, al cărui program poate să nu funcționeze corespunzător, fie din cauza defecțiunilor tehnice, fie a manipularilor intenționate în acest sens. Spre exemplu, la întocmirea unui document în Microsoft Office Word, acesta, de regulă, păstrează informația referitoare la momentul întocmirii și la autor. În condițiile modificării intenționate a acesteia în computer, editorul de texte o va prelua și stoca în mod automat.

În acest sens, practica SUA [14], spre exemplu, cunoaște cazuri de contestare a autenticității înregistrărilor realizate de computer, instanțele indicând că acuzarea trebuie să aducă proba veridicității, iar apărarea are dreptul de a participa la examinarea acesteia. Aspectul respectiv trebuie considerat și în probatoriul penal național, atunci când acesta operează cu purtătorii de informație, admitând într-o ipoteză contrară încălcarea art.6, para.1, al Convenției Europene, sub aspectul dreptului la un proces echitabil [15,16].

Astfel, orice activitate procesuală sau extraprocesuală poate contribui la realizarea cu succes a procesului de verificare a înregistrărilor audio-video, creând permisele necesare stabilirii circumstanțelor cauzei, atât de importante pentru soluționarea ei.

Concluzii:

1. Deși ineluctabilă, constituind etapă obligatorie a probatoriului, verificarea înregistrărilor audio-video va interveni, mai ales, în condițiile apariției unor dubii rezonabile relative autenticității;

2. Conceptul de *verificare*, ca, de fapt, și cel de *autenticitate*, presupune un înalt grad de relativitate, întrucât stabilirea adevărului absolut, mai ales în condiții de retrospectivitate, este, dacă nu imposibilă, atunci cel puțin dificilă. Totuși, circumstanțele deja demonstrate ale faptei, susținute de axiome universal valabile, permit a identifica prezența sau lipsa unor deformări structural-informaționale a ceea ce expune înregistrarea audio-video în cazul concret;

3. Verificarea unor purtători implică, în primul rând, stabilirea autenticității informației pe care o furnizează și care este necesară probatoriului, atât din punctul de vedere al conținutului intelectual al înregistrărilor,

cât și din perspectiva intervențiilor de modificare a acestora. În acest sens, se identifică două feluri de fals, *intelectual* și *material*, natura cărora determină tipul verificării utilizate pentru constatarea autenticității datelor furnizate de înregistrările audio-video;

4. Caracteristicile *falsului material* vor implica verificări de ordin tehnic, prin intermediul dispunerii și efectuării expertizei judiciare, iar cele ale *falsului intelectual* – verificări de conținut, prin mijloace procesuale;

5. Formă a *verificării tehnice*, expertiza înregistrărilor audio-video are două scopuri principale: de stabilire a caracterului autentic și original al înregistrării și de identificare a persoanei după voce și vorbire;

6. Importanța expertizei fonoscopice, pentru procesul penal, se manifestă în primul rând în plan practic, întrucât permite identificarea autorului informației audio furnizate, precum și a mijloacelor tehnice cu care acestea au fost realizate;

7. Soluționarea unor probleme auxiliare în cadrul expertizei înregistrărilor audio-video, cum ar fi, spre exemplu, sursa și caracterul zgomotelor care însoțesc înregistrarea, vor facilita activitatea de *verificare procesuală și tehnică*.

8. Sub un alt aspect, rețelele computerizate globale asigură utilizatorilor un nivel înalt de anonim al acțiunilor realizate și al mesajelor transmise, iar demonstrarea apartenenței documentului electronic constituie una dintre provocările fundamentale ale probatoriului penal cu purtători tehnico-electronici de informație;

9. Practica judiciară a SUA apreciază că un ansamblu de probe indirecte poate demonstra apartenența documentului electronic unei anumite persoane. Însă, aceste probe trebuie să formeze un anumit sistem care, în coroborare cu probele directe, demonstrează circumstanța invocată fără a se contrazice sau exclude reciproc;

10. *Verificarea procesuală* se referă mai mult la înregistrările audio, deoarece cele video se verifică, de regulă, prin soluționarea problemelor de ordin tehnic (la nivel de expertiză) și prin mijloace procesuale de verificare.

Referințe:

1. ОСИПЕНКО, А.Л. *Борьба с преступностью в глобальных компьютерных сетях. Международный опыт*. Москва: Норма, 2004. 432 с. ISBN 5-89123-817-9
2. United States Court of Appeals case of *United States vs Allen*, decision of 31.01.2011, no 09-14444. [Accesat: 22.12.2016]. Disponibil: <http://law.justia.com>.
3. United States Court of Appeals case of *United States vs Whitaker*, decision of 11.04.1983, no 81-5452. [Accesat: 22.12.2016]. Disponibil: <http://law.justia.com>.
4. DORAȘ, S. *Criminalistica*. Chișinău: Cartea Jurdică, 2011. 632 p. ISBN 978-9975-53-015-6
5. MATEUȚ, Gh. În legătură cu noua reglementare privind înregistrările audio sau video în probațiunea penală. În: *Dreptul*, 1997, nr.8, p.70-77.
6. GRIGORAȘ, C. Expertiza înregistrărilor audio. În: *Dreptul*, 2003, nr.1, p.162-167.
7. ИЩЕНКО, Е.П., ТОПОРКОВ, А.А. *Криминалистика*. Москва: Инфра-М, 2003. 748 с. ISBN 5-16-001523-X
8. КОРУХОВ, А.Е. *Современные возможности судебных экспертиз*. Москва: Триада X, 2000. 261с. ISBN 5-8249-0014-0
9. *Dicționar explicativ al limbii române*. București: Univers Enciclopedic, 2016. 1376 с.
10. РОССИНСКАЯ, Е.А. *Судебная экспертиза в уголовном, гражданском, арбитражном процессе*. Москва: Право и закон, 1996. 224 с.
11. United States Court of Appeals case of *United States vs Simpson*, decision of 13.03.2007, no 05-2993. [Accesat: 22.12.2016]. Disponibil: <http://law.justia.com>.
12. РОССИНСКАЯ, Е.А. *Судебная экспертиза в уголовном, гражданском, арбитражном процессе*. Москва: НОРМА, 2014. 736 с. ISBN 978-5-91768-458-1
13. МЕЩЕРЯКОВ, В.А. Компьютерно-техническая экспертиза и тактические рекомендации по ее назначению. Защита информации. В: *Конфидент*, 1999, № 6(28), с.12- 15.
14. United States Court of Appeals case of *United States vs Briscoe*, decision of 26.02.1990, no.87-2553, 87-2583 to 87-2586, 87-2601 to 87-2605, 87-2612 to 87-2614 and 87-3068. [Accesat: 22.12.2016]. Disponibil: <http://law.justia.com>.
15. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cauza *Ludi vs Elveția*, hotărârea din 15.06.1992, nr.12433/86. [Accesat: 22.02.2017]. Disponibil: www.echr.coe.int.
16. Curtea Europeană a Drepturilor Omului, cauza *Schenk vs Elveția*, hotărârea din 12.07.1988, nr.10862/84. [Accesat: 22.02.2017]. Disponibil: www.echr.coe.int.

Prezentat la 15.03.2017